

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 1/2 an 10 cor.
pe 1/4 an 5 cor.
pe o lună 2 cor.
N-ri de Duminecă pe an 4 cor.
Pentru România și străinătate pe an
40 franci.

Manuscripte nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:

de un și garson: prima dată 14
bani; a doua oară 12 bani; a 3-a
oară 8 b. de fiecare publicare.

Atât abonamentele, cât și inserțiile
sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat

Scrisori nerascate nu se primesc

Un rege mare și fericit.

M. Sa Regele Carol I al României, aliatul credincios al bătrânului nostru domnitor, însoțit de augusta Sa familie, a făcut mai zilele trecute o călătorie pe Dunăre.

Un mers mai triumfal nu ni s'a dat să vedem. Dela Turnu Severin, pe unde au trecut odată legiunile lui Traian să ocupe Dacia, și până la Sulina, orașul dobrogean unde Dunărea albastră se varsă în Marea Neagră, poporul român l-a primit cu o însuflețire de nedescris... Cetitorii nostri au putut vedea aceasta din rapoartele ce am publicat...

Numai regi mari, întorși din războiul victorios, se primesc astfel.

Și cu drept cuvânt. Pentru-că dacă e mare regele Carol I prin virtuțile sale ostășești, grație căror a mântuit de perire armata rusească și învingând pe Turcii păgâni, din principatul român a întemeiat un regat modern, respectat în Europa întreagă, *nu mai puțin mare este regele Carol prin însușirile sale deosebite de a cărmui poporul în timp de pace.*

În acest pătrar de veac, de când România e regat și se bucură de pace, atâtea lucruri mari s'au făcut, regele Carol I a dat atâtea dovezi strălucite despre dragostea Sa pentru neamul românesc, a arătat atâtea solicitudine pentru interesele superioare ale țării, în timpuri grele și de încercare a știut să scoată cu atâtea istețime țara din primejdii,

în cât cu drept cuvânt îi se închină nu numai frații nostri cari au fericirea să-l poată numi *al lor*, dar lumea întreagă îl socotește între monarhii cei mari.

Până și presa maghiară, care n'ar recunoaște nimic bun în România și din motive politice caută pete în soare când vorba e de Români, scrie cu deplin respect despre regele Carol I... Ear pe Bulgari îi văzurăm d'asemeni, cum și ei, pretutindeni pe unde yachtul regal român a trecut aproape de țărmul bulgar, au tras salve și au ieșit ca în chip serbătoresc să manifesteze pentru căpitanul a căruia vitejie l-a scăpat de robie.

Intors în capitala Sa, regele Carol I a adresat primului Său consilier, d-lui D. Sturdza, o scrisoare caldă, însărcinându-l să mulțumească tuturor celor cari d'alungul Dunării l'au primit cu atâtea dragoste.

Vieța întreagă a regelui Carol I e plină de fapte cari l-au făcut *mare*. Ni-se pare însă că nimic nu mărlurisește mai tare despre *fericirea* ce umple sufletul Lui, de cât această scrisoare.

Suveranul care aproape de patruzeci ani a luptat fără preget ca dintr-o țară vasală să facă un stat modern, care pe câmpul de luptă a înfruntat moartea, și în timp de pace nu odată cu multă tărie sufletească a trebuit să lupte pentru a învinge asupra unor moravuri rele, El, care tot-deauna a fost în toate pildă de urmat și ca șef de familie, și ca primul slujitor al statului, — prin epistola aceasta, adresată încercatului Său consilier, cu seninătatea omului care și-a făcut

deplin datoria, mulțumește pentru primirea ce i-s'a făcut nu așa, să îndeplinească numai o formalitate, răspunzând altei formalități, ci *înțelegând profund însemnătatea călduroaselor ovațiuni: chiar și în părțile cele mai îndepărtate ale țării s'au dat semne de dragoste nemărginită a poporului către familia Celui-ce nu numai a jăcut din România regat, dar l-a dat și stabilitate pentru vremuri îndepărtate...*

Ochii ageri ai diplomatului rege a văzut în manifestarea poporului nu sărbări de ocazie, ci semnul cât de tare poporul și-a legat soarta de familia regală.

Nu mai puțin trebuie să-l ferească pe regele Carol faptul că i-s'a dat să crească așa zicând El însuși pe cei chemați în viitor să ocupe tronul, și să cumpenească lucrurile așa fel, în cât poporul când îl mulțumește pentru câte l-a făcut, să prindă credință neștrămutată și față de urmașii Săi.

Mergând în josul Dunării, regelui Carol I l-au trecut pe dinaintea ochilor nu numai peisaje încântătoare, dar cu ochii sufletești vedeau cum din legătura indisciplină dintre poporul în sărbătoare și familia Sa aclamată, se desfășoară în valea Dunării o dinastie tare, asemenea celeia dela obârșia Dunării!...

Ear noi, cei d'aici, cari adesea ne simțim ca frunza pe apă, cum să nu prindem credință în vitalitatea neamului românesc când la destinele lui vegheză un așa rege mare și fericit? !...

O călătorie în Lună.

— Poveste științifică. —

O mulțime imensă se adunase în ziua 1 Septembrie anul 5500 pe vasta câmpie a Hipodromului dela capul șoselei Carol cel Mare din București. Insuși împăratul Românilor, unul din cei mai iluștri moștenitori ai dinastiei regelui Carol cel Mare, venise cu întreaga sa suită, să asiste la plecarea unei expediții aeronautice cu misiunea grea de a străbate dincolo de înălțimile atmosferice.

Cu douăzeci și cinci ani înainte de ziua pomenită, Marele Institut de știință, focarul civilizației din Orientul bătrânului Europa, fixase un premiu de un milion lei, celui care va putea străbate până la lună. Cărma balonului era descoperită de două mii ani și acum se cerceta mijloacele prin care, servindu-se de această cărmă a balonului, să se poată face călătoria prin corpurile cerești vecine cu pământul.

Una din greutățile mari ce se întâmpina era în primul rând lipsa unei cantități de atmosferă, suficientă vieții, când se atinge înălțimi mai mari de 7000 metri. De doi ani însă se cunoșteau lucrările marelui savant Homeianu, care în colaborare cu ilustrul inventator Augustin, se ocupau cu deslegarea acestei probleme. Cercetările lor au fost espuse într-o ședință plenară a Marelui Institut și însuși împăratul, care presida a cerut ca toate cheltuielile

atât de costisitoare ale unei asemenea expediții, să fie acoperite din caseta sa particulară.

Realizarea încercării celor doi oameni de știință urma să fie considerată ca cea mai mare descoperire a secolului XVI. Mii de oameni de prin celelalte țări sosise în București. Savanți, ziariști și diferite delegațiuni ale celebrelor institute din Europa, Asia și America au ținut să fie față așa că mai se putea zice, că nici o națiune civilizată n'a lipsit, să fie reprezentată.

Vasta câmpie a Hipodromului gema de lume. În mijlocul câmpiei, era un loc rezervat, împrejmuit și păzit de jandarmi. În acest loc se așezase balonul Homes de formă ovoidă și cu volumul de 15000 metri cubici. Nacela acestui balon, o adevărată casă construită în aluminiu, era învelită cu plăci de metalul cel mai rezistent și mai ușor. Între cei doi pereți ai nacelii era o substanță textilă rea conducătoare de căldură. Cinci-spre-zece oameni intrară în această casă. O salvă de tunuri anunță mulțimea pornirea expediției. Balonul Homes cu o iuteală extraordinară pieri din ochii lumii în mai puțin de cinci minute.

Mulțimea de pe câmpia Hipodromului începu a se depărta în liniște. Discuțiunile totuși nu se curmau. Erau mulți, mai ales din cei cari cunosc serioșitatea lucrărilor celor doi savanți și cei cari asigurau reușita expediției. Cea mai mare parte însă a mulțimei considerau pe aeronauți ca noul victime ale oceanului atmosferic. Viitorul urma să dovedească cine avea dreptate.

* * *

Prima stațiune în spațiile cerești era Luna și cătră dînsa ținteau aeronauții noștri.

Distanța era destul de mare, 400 mii chilometri adică de 80 ori distanța între Lisabona și capul Nord. După calculele făcute avându-se în vedere iuteala balonului Homes, aeronauții nu puteau ajunge de cât cel puțin în 30 zile. Două obstacole mari aveau de învins: eșirea din sfera de acțiune a gravitației pământului și străbaterea în aceea a lunii. Grație însă aparatelor minunate cu care erau provăzuți aeronauții, ei trecură cu ușurință prin aceste greutăți, ear rezervoriul cu aer le asigura încă existență pentru 5 luni de zile.

Când intrară în sfera de acțiune a lunii o căldură nesuferită se încinse în nacela balonului. Imediat se stinse focarele sistematice, grație căroră numai au putut rezista frigului din spațiul parcurs. Pământul lunii se desemna din ce în ce mai bine și în 7 zile balonul străbătu cu mare ușurință atmosfera acestui satelit.

Întemplantarea făcu ca aeronauții să debarce, după 29 de zile de călătorie, în orașul Selenitum capitala celui mai mare imperiu, Selenitatea, din Lună. O mulțime imensă de Seleniți, locuitori ai lunii, se strînseră în jurul balonului Homes. De statură pe jumătate ca a noastră erau disproporționați în conformația corpului. Peptul lor, îndoit de mare ca al nostru se sprijinea pe niște picioare groase terminate printr'un singur deget lat și turtit. Ei scoteau niște sunete monosilabice, ascuțite și fără nici o asemănare cu glasul omului. Numărul seleniților se mărea din ce în ce și pe când aeronauții se îngrijeau ca să strângă balonul, de-o-

DIN DELEGAȚIUNI.

— Exponenții lui Pitreich în sub-comisiunea bugetară din deleg. austr. —

Budapesta, 18 Maiu.

Miercuri și-a prezentat ministrul comun de război expozitul său, care cu drept cuvânt a produs senzație. Ministrul a declarat anume, că bugetul comun de război să urcă la 400 milioane coroane, care sumă va avea încă să se urce cu câte-va milioane cu ocaziunea revizuirii proiectului de lege pentru apărarea comună.

Dăm aci pe scurt raportul ședinței de Miercuri a sub-comisiunii bugetare din delegațiunea austriacă.

După-ce raportorul Popovsky face cunoscut proiectul, se ridică ministrul comun de război Pitreich pentru a-l motiva.

Ministrul a mărturisit, că cu adânci regrete trebuie să ceară această sumă enormă pe seama armatei și marinei comune. La asta se vede însă constrâns de împregiurări, cari îi impun categoric ridicarea armatei și marinei monarhiei la nivelul tehnicii moderne de război. Declară, că sistemul nouilor tunuri este deja gata.

Cheltuielile cu nouile tunuri de câmp se urcă la 165 milioane coroane, din care sumă pe anul 1904 numai de aceea a cerut 15 milioane, ca să poată face pregătirile pentru începerea lucrărilor. Declară, că până în 2—3 ani nouele tunuri trebuie să fie gata, căci cu toate, că ministrul de externe a făcut declarațiuni liniștitoare cu privire la împregiurările politice externe, totuși statul maior află de consult pe lângă toată năsuința laudabilă bărbatilor de stat de a menține pacea, a griji deja de timpuriu pentru a dispune de forță impunătoare în bu-tul situațiunii politice universale conciliante. Pentru a putea dispune de o atare capacitate de forță impunătoare, este de lipsă de jertfe mari. Astfel suma totală pentru acest scop se ridică la 400 milioane de coroane, care sumă la revizuirea proiectului pentru apărare va avea încă să se urce.

*

Delegațiunea maghiară.

Budapesta, la 17 Maiu.

În subcomisiunea maghiară pentru afacerile externe președintele Láng Lajos anunță, că vorbirea ministrului de externe rostită în delegațiunea austriacă a fost tradusă și tipărită în limba maghiară amesturată dă-tine de pân'aci. În chipul acesta roagă sub-comisiunea să considere expozitul ministru-lui de rostit și în Delegațiunea maghiară.

La propunerea lui Falk Miksa subcomisiunea se învoiește ca imediată să se treacă la desbaterea specială și generală asupra expozitului.

Raportorul în urma asta începe discuția cu expunerea sa vastă și profundă. Membrul Lovász Márton vede contrazicere între expozitul ministrului de externe și pre-tensiunile ministrului de război, de ore-ce expozitul prezintă situațiunea politică ca paci-nică, ear ministrul de război cere jertfe e-norme de bani pentru înarmare urgentă. Întrevorbirea cu ministrul de externe italian pe cum nu o consideră drept garanță a păcii raportorul, așa nu o consideră nici oratorul. Nu este permis să se uite de aspirațiunile Italiei în Balcani, drept aceea con-sideră de foarte optimistă concepția ministru-lui de externe austro-ungar din expozitul său.

Năsuința Austro-Ungariei de a face presiune asupra procesului istoric ce se des-volaltă în Balcani, nu o consideră deamă de monarhie, nici de practică, deoarece prin aceasta numai s'ar lipsi monarhia de simpatia diverselor popoare, cari astfel s'ar arunca în brațele Rusiei. Desaprobă mai de-parte cuvintele extra-ordinar de vehemente ale ministrului de externe în contra Turciei. Cere deslușiri asupra stadiului în care se află de prezent acțiunea cu introducerea re-formelor în Macedonia.

După asta subcomisia, după-ce au mai luat câți-va delegați cuvântul, bugetul este primit atât în general cât și în special.

Din Dietă.

Budapesta, 20 Mai

În ședința de azi, deputatul kossuthist Rátkey László într-o vorbire aprinsă a atacat instituțiunea delegațiunilor, pe ministru-lui comun de război, pentru-că cere 400 milioane spre scopuri de investiții militare, pe ministrul de externe Goluchowski, pentru că a insultat Turcia și în sfârșit pe Széll Kálmán, pentru-că în calitate de președinte al delegației maghiare în vorbirea ce a adresat Regelui n'a făcut amintire de „con-cesiile naționale“ și n'a provocat declarațiuni regești.

Ministrul președinte Tisza István nu s'a estins mai pe larg asupra recriminărilor lui Rátkey, cu privire la supracheltuielile militare, însă a zis, că acelea nu vor pri-cinii noului sarcini țerei. A produs viață în teresare cuvintele calde rostite de ministru președinte la adresa lui Széll.

După a treia cetire a proiectului d investiții votat în ședința de ieri, s'au ale membrii pentru comisiunea cuotei.

Dup'aceea a răspuns ministrul Berz-viczky lui Bužath Ferencz în afacerea cor-grueli catolice.

Ședința s'a terminat la 2 ore.

Din străinătate.

Anglia contra Tibetului.

Din Londra a sosit știrea, că consiliu ministerial va decide *declararea formală a războiului contra Tibetului*. Corpul de expedițiune britanic va fi întregit la 10.000 corbatanți.

Nota de protestare a Vaticanului la Franța.

Din zi în zi aruncă mișcarea produ de nota Vaticanului valuri tot mai mari la Franța. Natural că în fruntea acestei miș-c se află socialiștii cu pretensiunile lor radica-

dată se pomeniră cu aceea imensă mulțime de seleniți, că sar asupra lor să-i decime. O luptă în regulă se încinsă între dînșii, care ar fi putut avea un desnodământ fatal, dacă savantul Homesianu n'ar fi avut prevederea să le facă cunoscut tovarășilor săi, că în această luptă nu va fi nevoie nici să întrebuițeze armele cu foc. În adevăr aeronauții ajunși pe lună se simțeau foarte ușurei, cel care avea 70—80 kilograme, abia cântărea 10—15 kilograme și aceasta din cauză că acțiunea gravitației în lună este de 6 ori mai mică ca pe pământ. În schimb forța pământului nostru devenise de 6 ori mai mare. Când seleniții văzură că un aeronaut cu o singură palmă culca la pământ un selenit, o frică imensă intra într'înșii și se retraseră la distanță de mai bine de două sute de metrii scoțând niște chiote de spaimă. Un tiner profesor de botanică din București trase apoi un foc de revolver în sus; groaza înlocui de astă-dată frica, Seleniții o luară la picior. În schimb și aeronauții noștri aveau să întâmpine greutatea cu noua viață în care se aventaseră. Atmosfera lunii era prea rară, ei respirau cu multă greutate, negăsind aer suficient. Caldura apoi era tropicală și părea că nu se mai sfârșește. În adevăr se știe că suprafața lunii este luminată de soare 15 zile continuu; atâta de lungă este ziua în lună. În acest timp, căldura este foarte mare, o vară ultra-tropicală. Sfinșindu-se această zi lungă urmează o noapte ultra-siberiană de alte 15 zile. Aeronauții căzură în lună tocmai la începutul unei veri și imediat chimistul lor Brăileanu aranjă frigoriferul sistematic construit anume pentru această expedițiune. Bulele de

sticlă pline cu aer comprimat le fuseră distribuite și li-se dădură în grijă a-l consuma cu îngrijire. Unul dintre dînșii, începu a-și face vânt cu mâinile, cu speranța să se mai răcorească, dar care nu-i fu surpriza văzând că începe a sbura. Era deja la o înălțime de 3 metrii și înspăimântat își opri mâinile din mișcarea lor, căzând aproape în nesimțire pe pământul lunii.

Cu multă greutate medicul expedițiunii Voicilă îl aduse la viață. Faptul acesta umplu de bucurie pe expediționarii din lună și sborul lor deveni o predicțiune. Bieții seleniți văzând acești giganti fălăind pe deasupra capetelor lor, se trântiră cu fața la pământ, cre-zând poate că s'a sfârșit viața lor. Savantul Homesianu orîndui apoi ca cinci barbați din cei mai puternici și bine înarmați să stea la paza balonului, ear dînșii cu ceilalți nouă o luară în sbor, pe deasupra edificiilor capitalei Serenității. Ceea-ce în primul rînd le atrase curiozitatea era mărimea considerabilă a acestor clădiri. Ele erau construite dintr'o piatră vinătă-alburie și înalte dela 15 metrii.

Homesian le explică că fiind gravitatea pe lună de 6 ori mai mică toate obiectele vor avea o greutate de 6 ori mai ușoară și că deci la cel mai mic cutremur, obiectele cad ușor la pământ. Pentru ca să se ferească de aceste desastruri, seleniții sunt nevoiți să-și facă clădirile foarte înalte și solide, cu baze masive, care să le asigure soliditatea și durată.

De sigur că sborul acestor oameni era faptul cel mai sensational și desigur că dacă el s'ar putea realiza cu atâta ușurință pe pământ

cum e și în lună, o revoluție întreagă s'ar fi în modul nostru de viață.

Ce feeric ar fi să stai jos și să vezi pe-tare prieten fălăind pe sus și dându-ți „Bu-dimineța. Cursul de gimnastică s'ar face sigur cu mișcările prin aer, excursiunile știin-fice s'ar face cu multă înlesnire și ar fi plă-lucru să vezi pe sus o clasă întreagă de ei bunți, sburând în liniște și îndreptându-se s-cutare regiune a imperiului spre a-l determ-flora sa.

Trenuri, tramvae, automobile n'ar i-avea prețul lor de azi și nici mîntea omenei nu s'ar mai fi trudit sute de ani ca să le scopere.

Sederea aeronauților în lună dură 17 deoare-ce după primele 15 zile dînșii nu putură sta din cauza imensului întunerec, i-nu le provoca nici un interes științific. În-15 zile savantul Homesian chimistul Brăile precum și botanistul și medicul expediți-luară note de tot ce-i putea interesa hotăr-că pentru o altădată să se facă o nouă e-dițiune în condițiuni și mai bune, spre-vedea dacă nu se poate trage din această cerire a lunii și alte foloase afară decât științifice.

În ziua de 27 Octomvrie, balonul Ho-își luă drumul înapoi spre pământ și pes-lună de zile o bombă oarbă aruncată din-țimile Bucureștilor anunța Românii întor-rea expedițiunii din lună.

Împăratul veni în grabă la Hipodro-fu de față la debarcarea aeronauților. De ș

cerând numai de cât denunțarea concordatului. Din partea guvernului se așteaptă declarațiuni importante. Din aceste va reeși și aceea dacă nota publicată în ziarul «Humanité» este autentică ori nu. Organul oficios «Osservatore Romano» declară de neadevărata știrea răspândită, că Rusia și Anglia n'au primit nota de protestare. Aceste două state nici nu sunt reprezentate la Vatican și este probabil, că nota au trimis-o oficios statelor catolice.

Lui «Figaro» i-se comunică din Roma că așa se vede, că Vaticanul are de cuget, să publice textul notei. Din mai multe părți se vestește, că în nota trimisă guvernului francez nu se cuprinde un ast-fel de pasagi, care se tragă după sine ruperea legăturilor diplomatice, însă în nota trimisă celorlalte puteri se află atare pasagi.

Pentru nenorocii dela Aleșdi.

Domnul Toma Păcală protopresbiter în Oradea-mare, ne trimite spre publicare următoarele contribuiri marinimoase pentru ajutorarea familiilor nenorociților din Aleșdi:

George Pop de băsești, proprietar, Băsești 150 cor., Vasile Mangra vicariu episcopesc Oradea-mare, Murășana Instit. de credit, M.-Radna, cu câte 50 cor., Mihai Veliciu avocat Chișineu 40 cor., Dr. Aureliu Lazar avocat Oradea-mare 30 cor., Toma Pacala ppresbiter Oradea-mare, Nicolai Zigre avocat în Oradea-mare, Vasiliu Papp paroch în Topa de sus, cu câte 20 cor.; Dr. Eug. de Lemenyi avocat în Brașov, Dr. Nicolae Popoviciu avocat în Oradea-mare, Papp Georgiu proprietar în Oradea-mare cu câte 10 cor.; Dr. T. Bogdan Ybbsa 6 cor.; Vasile Morar oficiant telegr. postal în Cașovia, Dr. P. Madin medic în Prebul, Iosif Diamandi comptabil în Oradea-mare, Onciu Iosif în Budapesta, cu câte 5 cor.; Petru și Netta Călcianar avocat în Orșova, Valeriu Oprean cas. de b. în Lipova, Pantelie Bugareu învățător în Tășad, Constantin Ooneiu comerciant în Ozora, cu câte 4 cor.; Szilagyi Tivadar măcelar în Oradea-mare, Pavel Bodea preot în Oradea-mare, Vasiliu Petri prof. pensionat în Năsăud, Romul Barbu oficiant la Bihoreana în Oradea-mare, Vasiliu Babi în Oradea-Mare, cu câte 2 cor.; Mihailoviciu industrieș în Oradea-mare, Stefan Papp paroch în Vasoia, cu 1 coroană. Suma 464 coroane.

Oradea-mare, Aprilie 30/13 Maiu 1904.

nu se știa nimic asupra rezultatului acestei expedițiuni, o salvă de aplause numeroase ale mulțimei fără număr, fu prima cunună ce poporul român oferi acestor eroi ai științei.

Imediat muzicele intonară un imn și apoi făcându-se o tăcere mormentală, un om al palatului anunță cu voce tare:

Trei conferențe publice vor fi ținute de savantul Homesian în marea sală a Palatului Național.

Lumea începu a se retrage în liniște fiind însă nerăbdătoare a cunoaște și zilele în care se vor face aceste conferențe.

Uitasem să vă spun că Palatul național era un edificiu măreț cu numeroase săli și cu un amfiteatru vast în care încăpea 1500 oameni. El era construit pe derămăturile Ateneului român acum 3500 ani.

La timp vom da și un resumat al acestor conferențe de cei-ce vor să știe cu deamănămint ce este în lună.

(„Amicul Tinerimii“).

Alandron.

„Albina“ institut de credit și economii în Sibiiu 500 cor.; Ioan Mețianu, metropolit Sibiiu 50 cor.; Dr. Roșca Eusebiu asesor consist. și dir. seminarial, Șuluf St. Iosif jude de trib. reg. în pensie Sibiiu, Ioan Papiu, asesor consist. și protopop în Sibiiu, Lebu Alexandru, proprietar în Sibiiu, Dr. Liviu Lemény, avocat în Sibiiu, Dr. Ilie Beu, medic în Sibiiu, N. N., Cosma Partenie, director esec. la Albina în Sibiiu câte 20 cor.; Dr. Octavian Russu, avocat în Sibiiu, Ivan Nicolau, ases. consist. în Sibiiu, Vancu Eugeniu câte 10 cor.; Dr. Borcea Lucian adv. în Sibiiu 6 cor.; Lazar Moise, Dr. Proca Georgie secr. consist., Câmpian Demetriu, oficiant consist., Tincu Victor cont. Dr. Cornel Diaconoviciu, secretarul I. al Asociațiunii, Vasile Gamulea funcționar, Dr. Tiberiu Bredician, toți în Sibiiu câte 5 cor.; Dr. Ilarion Pușcariu, arch. și vicar epis. în Sibiiu, Ioan Droc, protopop în pensie, Pantalion Lucuța, cas. consist. câte 3 cor.; Elena Petrașcu, dir. școalelor civ. de fete în Sibiiu, N. N., câte 3 cor.; Mateiu Voilean, ases. consist. în Sibiiu, Dr. Petru Span, prof. sem., Dr. Traian Morcan, cad. advocațional, Dr. Dumitriu Stefan, funcționar, Iuliu Popescu, Dominic Raț, Ioan Vătășan, N. Benția, Radu Ardelea, Anastasie Boiu, func. „Albina“, Ioan Rebege, câte 2 cor.; Victor Tordășian, oficial, Nicolau Vătășan, prof. sem., Ilie Hociota, V. Păcală, prof., Dr. I. Borcea, Eugenia Popescu, profesoră, E. Botean, A. Brostean, Iosif Enescu, paroch, N. Caldarea, Em. Pireiu, Iozu Budin, Octavia Tobiaș, Iuliu Covrig, Alexandru Vladine, Constantin Martea, câte 1 cor.; De tot 847 coroane.

Răsboiul ruso-japonez.

Ziua de Joi este de tristă aducere aminte pentru Japonezi în urma unei întâmplări sinistre, neașteptate. Cuirasatul *Hatsuse* și încrucișătorul *Joshino* au fost din vină proprie nimicite, cauzând moartea alor 800 marinari japonezi. Cu câte-va zile mai înainte a ajuns astfel de nenorocire și pe vaporul japonez *Mikaso* în sinul Kerr, așa că acum trei mari bastimente a pierdut flota Japoneză din cauza de nebăgare de seamă.

Despre acest eveniment regretabil pentru Japonezi am dat deja ieri o telegramă, pe care o completăm încă cu următoarele. Se vestește mai departe, că Rușii au înlăturat pedecile dela esirea portului, așa că flota rusă de nou poate eși la larg. În legătură cu asta se mai menține și vestea, că generalul Kuroki se retrage napoi la Fengvangcieng, și că un regiment rus ar fi intrat în Niucivang, prin ceea-ce ar deveni iluzorie vestea despre ocuparea acestui oraș prin Japonezi. Dealt-cum toate știrile aceste privitoare la operațiunile pe uscat sunt mance și neautentice. Adevărat rămâne numai vestea despre accidentul pe mare al flotei Japoneze.

Tokio, 20 Maiu. La raportul despre scufundarea cuirasatului *Hatsuse* amiralul Togo, adaugă că vasul s'a isbit de o mină la 10 km. distanță de Port-Arthur. Cuirasatul a cerut prin semne ajutor, dar puțin după asta s'a atins de o altă mină, care a aruncat vasul în aer scufundându-l.

Londra, 20 Maiu. Perderea vasului *Hatsuse* constituie pentru flota japoneză o pierdere serioasă, deoarece-ce ea dispune de tot numai de 8 mari bastimente. Catastrofa încrucișătorului *Joshino* deja nu este atât de mare, deoarece-ce flota are 24 vase de aceste, dar pentru aceea și perderea asta a cauzat mare durere în Tokio.

Londra, 20 Mai. Comandantul încrucișătorului *Kasuga* s'a sinucis. Anume acest vas care opera de asemenea la Port-Arthur, a fost cauza accidentului scufundării încrucișătorului *Joshino*.

Londra, 20 Mai. Din Sanghai îi se comunică lui *Morning Post*, că Rușii au reușit să înlătore pedecile dela gura portului Arthur.

Londra, 20 Mai. „Daily Express“ din Londra primește din o sorginte sigură sosită din Tokio, că contra amiralul-japonez *Nasiva* a perit între valuri cu ocaziunea sinistrului. Contrar acestei vești „Standard“ și „Daily Telegraph“ anunță pe baza altor știri din Tokio, că *Nasiva* împreună cu 300 marinari a scăpat.

Mobilizările Rusiei.

Din „Neue Freie Presse“:

Mersul de până acum a războiului formează un lanț aproape neîntrerupt de insuccese și dezastre ale armelor ruse. Colosul rus, care poate pune pe picior de luptă aproape trei milioane de soldați, e bătut urmărit și aungat din toate pozițiile sale de piticul japonez, care abia e în stare să pună în luptă 300.000 de oameni. Flota rusă de asemenea e superioară ca forță totală celei japoneze și totuși ea stă mutilată, slăbită și neactivă în porturile bombardate, pe când forțele maritime japoneze dominează mările din Extremul-Orient. Dacă se cercetează cauzele acestui fenomen, se observă numai de cât că pe când la învingătorii Japonezi domnește ordinea, conștiințiozitatea și procedarea sistematică, la Ruși se vede ușurința, superficialitatea și necunoașterea împrejurărilor... Înainte de toate este isbitoare slaba pregătire de război a Rusiei. Războiul acesta era inevitabil; aceasta trebuia să o știe cei din Petersburg încă dela 1895 când tratatul de pace dela Simonoseki (după războiul chino-japonez) a fost călcat cu ajutorul Germaniei și Franciei și când Rusia a luat în „arendă“ dela China teritoriul Kwantungului cu Port-Arthurul. Războiul cu Japonia pentru dominațiunea Oceanului pacific trebuia să aibă loc, această era clar pentru toată lumea; numai diplomația rusă și statul major rus nu știau, căci ou pregătiseră războiul nic din punct de vedere politic nici militar. Se crezuse în Petersburg că s'a făcut totul prin construirea unei linii ferate de 8000 kilometri care să funcționeze bine. Trupele în Asia răsăritean n'a fost întărite, ear flota a rămas în patru mări foarte îndepărtate una de alta.

Ziarul vienez spune că nici acum după dezastrele suferite pe apă și pe uscat nu s'încut aproape nimic pentru a se produce o întorsătură favorabilă. Dacă flota Balticea ar apar în apele est-asiatice ar reuși poate să libereze escadrela din Port-Arthur și Vladivostok și în unire cu ele să dea piept cu perspectivă de succes forțelor maritime japoneze. În Rusia însă mobilizarea unei flote are nevoie de atâtea luni câte zile le trebuie flotelor celorlalte state. Dacă flota baltică ar fi plecat din Kronstadt pe la mijlocul lui Martie — ceea-ce era posibil — ea ar fi acum în Marea Galbenă și poate că Port-Arthurul n'ar fi blocat, ear forța Japoniei pe apă poate ar fi înfrântă.

În Kronstadt pare însă că nu fusese nimic pregătit, vasele erau în docuri, n'aveau nici tunuri, nici proviant, ba chiar marinarii necesari pentru vapoarele de mobilizat a trebuit să fie chemați din interiorul vastului imperiu. Dacă lucrurile merg bine flota Balticea va putea pleca pe la mijlocul lui Iulie și va ajunge în Oceanul pacific peste două luni, adică într-un timp când e posibil că soarta Port-Arthurului și a Vladivostocului împreună cu forțele navale ce le adăpostesc se va fi decis.

Tot așa de insuficiente — continuă „Neue Freie Presse“ — sunt măsurile luate de Ruși pentru întărirea forțelor pe uscat. Atât în încercările mici din Coreea cât și în luptele mari dela fluviul Yalu și cele-ce s'au dat de atunci în Mandciuria sudică la Fengvangcieng și pe peninsula Kwantung au dat la iveală insuficiența forțelor Rușilor cari au avut să se lupte cu un adversar superior în număr și tunuri și pretutindeni au fost bătuti sau cel puțin au suferit pierderi simțitoare. La Petersburg s'a văzut necesitatea de a se întări trupele și pentru aceasta au fost alese corpurile 10 și 17 de armată. Vor mai fi trimise în Asia răsăriteană și cele trei brigăzi de rezervă aparținătoare acestor corpuri. Trupele acestea de întărire se urcă la peste 70.000 de oameni cu 158 de tunuri. Ele nu vor fi decât peste două luni pe teatrul de război...

Japonezii au deja în Mandciuria trei armate cu 100.000 de oameni și 270 tunuri; o a patra armată așteaptă în patrie ordinul de mobilizare...

DIN ROMÂNIA.

Un manifest. În vederea sosirii familiei noastre Regale în Capitală, dl. Emil V. Socecu, decanul președinților corporațiilor din capitală a lansat următorul apel către meseriași!

Iubiți meseriași,

Ați luat cunoștință, cred, de entusiasta primire ce s'a făcut pretutindeni Familiei noastre Regale în excursiunea Ei pe Dunăre.

O țară întreagă: mic, mare, comerciant, funcționar, agricultor, meseriaș, toate forțele vii și active ale națiunii române, au alergat întru întâmpinarea la fie ce popas, a membrilor casei noastre domnitoare.

Era o întrecere de a se exprima iubirea respectul și devotamentul pentru dinastie, pentru tron și pentru Suveranii noștri din prezent și cei din viitor al României.

Călătoria această regală a fost un triumf a fost delirul suprem de legătură și de dragoste al unei națiuni cu Suveranii săi.

Românii au arătat și cu acest prilej cât de înrădăcinată este ideea și sentimentul dinastic în ei.

MM. LL. înțeleptul nostru Rege și buna noastră Regină, A. L. R. Principele moștenitor și Principesa Maria, cu odraslele Lor Regale se reîntorc astăzi Lună din această călătorie triumfală, cu trenul de 9 ore seara Suveranii noștri sosesc în gara de Nord.

Se cade, și e de înaltă datorie, a Corporațiilor de meseriași din orașul București, să completeze și să încoroneze satisfacția ce au resimțit scumpii noștri Suverani.

Dacă amicii noștri din Provincie au știut să facă o grandioasă primire Maiestăților Lor și Altețelor Lor, noi cei din Capitală, care în totdeauna am dat dovezi de sentimente alese pentru Dinastie și Coroană, nu vom rămâne nici de astădată mai în urmă, în a ști să manifestăm și să primim cum trebuie pe scumpii membrii al puterii noastre Dinastiei.

Toți meseriași din București simt de a lor datorie să vie în mulțime compactă, astăzi seară la orele 8, la gara de Nord, să-și exprime entuziasmul cald și sincer pentru Acela și Familia Sa ce a fost în totdeauna rază și susținătorul dreptelor lor aspirațiuni.

E de prisos scumpii mei meseriași a mai insista pe lângă d-voastră, pentru îndeplinirea acestei sacre datorii, știut fiind din totdeauna sentimentele de dragoste curată, devotament neștirbit ce vă animă pentru membrii familiei noastre Regale!

Nici unul să nu lipsească! Și să dăm o pildă tuturor cine suntem și pentru cine bat inimile noastre.

Emil I. V. Socecu,
Decanul Președinților Corporațiilor
nilor din Capitală.

Pelerinagiu. Duminecă la 9/21 Maiu va fi obicnuitul pelerinagiu la mormântul lui Ioan Brătianu, la Florica. Din București vor pleca mai multe trenuri cu pelerini. La ora 1 se va oficia un parastas.

Dare de seamă despre sinodul protopopesc al tractului Belinț.

În 22 April v. s'a ținut sinodul ordinar protopopesc al tractului Belinț în comuna centrală Belinț. S'a signalat cu bucurie că, de astă dată la întâia provocare, s'au prezentat membrii în numărul recerut pentru ținerea sinodului, și nu ca în rindul trecut, când abea la a treia convocare s'a putut întruni majoritatea prescrisă de regulament. Cuvântul presidial, îndeosebi unde s-a făcut amintire de urcarea pe tronul arhieresc a noului Episcop diecesan, a fost subliniat, de puternice aclamări, și de îndelungate urări de „Să trăiască“, unde s'a descoperit că, înalt Prea S. Sa Dl. Episcop diecesan Ioan I. Papp, a ținut, în calitatea sa de arhipăstor, să distingă mai întâiu, tractul Belințului cu înalta sa viață canonică.

Raportul general, prezentat de șeful tractului a fost primit fără observație din partea comiteului protopresbiterial.

În acest raport, să reoglindează clar și în colorii vii starea tractului cu finea anului trecut, și se remarcă momentele mai însemnate obvenite în anul 1903.

În firul acestui raport să hotărăște, la propunerea meritosului membru al sinodului Emanuil Ungureanu, să se înființeze un fond general protopopesc, menit a veni în ajutorul școalelor noastre tractuale, anume așa, că contribuții benevolle din tract și afară de el, să se împartă în cinci categorii, după cuote anuale de 5—40 coroane.

În firul raportului special al epitropiei protopresbiteriale, lucrat tot de șeful tractual să decida să se înființeze fondul special tractual „Fondul Dascălului Ioan Hațeg“, cu menirea de a se procura din venitele lui, recuisitele și obiectele de învățământ necesarii la școalele noastre tractuale, și dacă se poate, de a se da cuincuenale învățătorilor din comunele bisericesti mai sărace din tract.

Tot în firul raportului general, la propunerea amintitului valoros membru Ungureanu, pe lângă aditamentele făcute de membru Lucian Șepețan, și Simeon Faur se hotărăște ca în vederea disciplinării statului preotesc și învățătoresc din tract, și a ambiționării acestora, de a-și face datorințele, nu numai amăsura legilor în vigoare, fără amăsura exigențelor timpului și de a duce o viață, care sub toate rapoartele să poată constitui exemplu viu pentru credincioși, să hotărăște, ca pe viitor să se amintească cu numele preoților și învățătorii cari fie în privința oficiului, fie în privința purtării, nu sunt la înălțimea reclamată de pozițiile ce le ocupă. Pentru-ca, nu cum-va să se facă mai apoi imputări, s'a decis, ca acest conclud al sinodului să se notifice pe calea oficiului protopopesc întregii preoțimii și învățătorimii tractuale, și ca acei preoți și învățători, cari sub respectele atinse sunt deja excepționabili, să se admonizeze prin șeful tractual.

Ca momente îmbucurătoare să remarcă a-nume că, în era nouă inaugurată de actualul arhipăstor, spiritele din tract, cu prea puține și neînsemnate excepțiuni sunt calmate și în tractul Belințului. că în acest tract, sub conducerea conciliantă a șefului, pe încetul viața publică bisericască s'a liniștit și a reintrat în ogașe normale că, în multe privințe să observă îmbunătățiri de toată mână, între cari amintim că din 43 de parohii 42 se pot privi deja ca întregite, și că în inspectoratul școlar al Belințului dintre 24 de învățători, 21 sunt cualificați după lege și numai 3 sunt numai absolvenți de pedagogie fără de esamen de cualificație.

Cu particulară bucurie sufletească ținem să descoperim, că în anul trecut, în urma apelului făcut de șeful tractual, Ilustritatea Sa Dl. Dr. Iosif Gall, a dăruit pentru deosebite trebuințe ale tractului peste 300 de coroane: ear Emanuil Ungureanu, parte ca particular, parte ca director al despărțământului timișorean al Asociațiunei, circa 150 coroane în numerarii și 100, cărți de școală pentru elevii săraci dela școalele din inspectoratul Belințului.

Felul, cum a decurs acest sinod protopopesc, servește spre onoare și președintelui și membrilor și ne place a crede că, membrilor, cari și de astă-dată au lipsit, auzind despre cele înțeleptele, le va părea rău, că n'au fost de față.

După încheiere, șeful împreună cu membrii merg în restaurantul frunțașului nostru China Carabaș și în dragoste și stimă frățască, se așază la masa de mai nainte aranjată, unde între discuții, cari se învârtesc pe lângă chestii de interes public bisericesc, național și cultural, petrec împreună circa 3 ceasuri.

La timpul său la această masă, care i-a servit spre laudă nimitulul frunțaș, seria toastelor o deschide preotul Lucian Șepețan, care oarecând aprig luptător contra actualului șef tractual, închină în termeni aleși și binesimții în onoarea acestuia. Acesta apoi, înduioșat și plăcut alins de urările ce i-să fac, răspunde emoționat, dar calm, apelând la sentimentele de colegialitate și de stimă împrumutată, pentru-ca împreună, mână în mână și umăr la umăr să lucrăm întru promovarea intereselor bisericesti, școlare și fundamentale ale tractului nostru.

Frumoase toasturi au rostit preoții Adam și Mihail Jurma.

Suntem de părere că, scurtul timp petrecut împreună va forma pentru mult timp, plăcută aducere aminte pentru cei prezenți, și dorim ca pe viitoriu să ni-se dea ocaziune mai

adeseri, ca animați de sentimente înălțătoare pentru noi și binevenite intereselor, cărora chemați suntem a servi preoți și învățători, să ne vedem închegați într'un mănunchiu atât de strins și de omogen.

Un membru al sinodului.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 21 Maiu 1904.

— **Prelații gr.-catolici români la M. Sa.** Dr. Victor Mihali Metropolit al Blajului, episcopul Oradiei Dumitru Radu și Vasile Hosu episcopul Lugosului au sosit la Pesta. Prelații cari au fost de față la punerea pietrei fundamentale a bisericii „Rugăciune eterne“, se vor prezenta în audiență la M. Sa, precum și la guvern, unde vor arăta îngrijirile lor față de proiectul de revizuire a legii instrucțiunii publice.

— **Congres eucharistic** s'a ținut la Budapesta sub presidenția episcopului Szmrecsányi și cu asistența altor prelați și mulțime de public distins. La ședința de deschidere P. S. Sa Mitropolitul dr. V. Mihali a ținut o vorbire accentuând cum în credința Români gr.-cat. sunt una cu Ungurii rom.-catolici...

După trei zile de ședințe, congresul s'a încheiat Joul printr-o mare procesiune.

Lucru de căpetenie. Inregistrând articolul ce am scris cu privire la proiectul de revizuire a învățământului elementar, „Független Magyarorszag“ dela 20 Maiu scrie:

„Apoi bunii Valahi n'au de cât să se supere. Noi chiar asta voim: țeara să fie unitară în simțire și limbă. Idealurile valahe noi n'aprimem făclie. Dacă și pentru asta-s supărați, nu face nimic. Lucru de căpetenie ca marea muncă a maghiarizării să reușească!“

Răspundem cu un proverb maghiar: „Majd ha fagy!“

— **Savant francez încetat din viață.** Știința franceză se află în doliu. Celebrul intemeietor al primului laborator fiziologic francez Jules Mayer, a murit Marți după lungi suferințe în etate de 74 ani. De numele lui se leagă multe descoperiri pe terenul fiziologic.

— **„Mișelie Valahă“.** Sub acest titlu „Független Magyarorszag“ scrie următoarele:

„Spre indignarea locuitorilor maghiari din Torontal, din timp în timp câte o bandă agitatoare română uneltește contra ideii de stat maghiar. Dr. Nestor Oprean avocat în St. Miclăușul mare este conducătorul bandei, pe care împreună cu tovarășii lui, fisolgăbirul din St. Miclăușul mare i-a condamnat încă în decursul ernei pentru agitație contra nației ungurești, la arest și amendă în bani. Lui Oprean însă nu-i pasă de toate acestea și-și continuă uneltirile contra nației maghiare. În 14 Maiu, adică 1 Maiu după calendarul românesc a pus prin servitorii un pom de Mai la poartă, care era împodobit cu un steag compus din tricolorile naționale românești, roșu, galben, vinat, până și trandafirul din coroană, era aranjată în aceeași ordine. Fisolgăbirul a confiscat imediat acel pom, dar Oprean în dimineața următoare a ridicat un al doilea pom tot asemenea cu simbolul națiunii românești pe lângă o mică sgomotoasă. Ungurimea patriotică l'a scos de pământ și l'a predat fisolgăbirului. Oare și cum va scăpa agitatorul cu puțină amendă în bani. Procurorul regesc să-și facă datoria.“

Toate cele de sus servesc spre lauda dl. Oprean.

— **Altul!** Ziarele din Oradea aduc știrea că în spitalul d'acolo a încetat din viață Onuț Pașcu împușcat când cu tulburările dela Aleșd. El este 31 victimă.

— **Atentat contra Țarului.** Afară de imperiu e un război nimicitor, în interiorul acestui imperiu mare, e nemulțămire ascunsă. Întreaga națiune rusă simte și o istovesc aceste lovituri neconținute și toți sunt nenorociți, dar cel mai nefericit om din această țară e totuși țarul. Pe el îl apasă și-l istovește războiul în primul rând și contra lui izbucnește tot amarul poporului subjugat. Din aceasta stare amărită a isvorit atentatul încercat contra țarului în zilele trecute, despre care Breslauer Ztg. primește următoarea telegramă din Petersburg: La a doua revistă de trupe din Mai, o fată anume Sofia Mereskovsky, fiica profesorului de universitate și consilierul intim Mereskovsky, se afla într-o loge în imediată apropiere de țarul. Pe tinăra fată care a terminat studiile universitare, partidul nihilist a a destinat-o să comită atentat prin bombă contra țarului. Polițierul i-a bătut la ochi iritația fetei și deținându-o au găsit la ea o bombă explosivă foarte bine construită și primejdioasă. Fata n'a negat că a voit să comită un atentat contra țarului.

— **Înmormântarea lui Stanley.** Mercuri a fost înmormântat cu mare pompă în domul din Westminster din Londra Stanley. La funeralii a trimis reprezentanți regele și regina Angliei, precum și regele Belgiei.

— **Creșterea moștenitorului de tron sârbesc.** Cliromomul sârbesc, Vassilij va deveni când va rege, presupunând că niscăi oficeri superiori conspiratori nu vor arăta și tatălui său, actualul rege vr'o noapte de st. Bartolomeu. Mica altele însă și până ce va ajunge să poarte coroana, își trăiește traiul. Drept că cu cele intelectuale nu-și prea sparge capul, — își cugetă, că unui prinț sârbesc este fie și atâta destul — dar cu atât mai les se distrage. Umblă la teatru, călărește, se trăsura la plimbare. Pe lângă asta este și angajat în una din cele mai de frunte acțiuni ale Belgradului.

— **Dări de seamă.** Din Dobroști primim următoarele știri: Având biserica gr.-or. rom. din Dobroști lipsă de triod, în scopul adunării sumei necesare pentru procurarea acestei cărți sfinte bisericesti, dl învățător Leontin Micluța a dat cu băieții de școală un concert împreună cu petrecere populară. Cu această ocaziune dl învățător a ținut o frumoasă vorbire, în care s'a ocupat cu chestia importantă despre creșterea copiilor, accentuând folosul cel mare, ce aduce o creștere temeinică în interesul bisericeii, al patriei și al națiunii.

Venitul curat al acestei producțiuni după detragerea cheltuielilor avute este de 9 cor. 20 fil. Au mai bine-voit a contribui și următorii domni credincioși: Nic. Delo, paroh în Dobroști, Leontin Micluța, inv. în Dobroști, Axente Popovici inv. în Riscuța câte 2 cor.; Cornel Lazar paroh în Almaș, Nic. Tamaș paroh în Oberșia, Nic Toma inv. în Ribiciara, Sim. Rîșcuța, comerciant în Riscuța, Saveta Indrieș, Tovie Borza câte 1 cor.; Iosif Indrieș, Costa Indrieș câte 50 fil.; Nicolae Stanca, Anghelina Micluța, Amalia Lencian Nic. Indrieș, Flora Dumitru câte 40 fil.; George Șerban, Indrieș Sandu, Dolga Petru, Lucian Nicifor, Iosif Leucian câte 20 fil. La oltă 52 cor. 40 filer.

Primească suspomeniții dăruitori și pe calea aceasta mulțumita adăncă a credincioșilor con. Dobroști, Petru Indrieș, casier.

— Domnul Iosif Vulcan a binevoit a dăru pe seama bibliotecii despărțământului Orădan al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român 30 opuri, Domnul Nicolae Firu 4 opuri și d-nul Ioan Iosif Sceopol 3 opuri. Prin aceasta li-se exprimă domnilor donatori mulțumită publică.

Comitetul desp. Orădan al Asociațiunii.

— Subscrisul în numele comitetului parohial gr.-or. rom. din Pădurani mă simțesc obligat a da și pe aceasta cale expresiune mulțumitei noastre dlui Miloș Milyković, marele proprietar în Bunea-română și d-nei sale Teodora, pentru nobilul și prețuitul dar, ce au făcut bisericeii gr.-or. rom. din Pădurani, prin cumpărarea unui rând de ornate complete pe seama bisericeii gr.-or. rom. în preț de 80 cor. (optzeci).

Primească dar stim. donatori și pe această cale sincerile noastre mulțumiri pentru acest dar, și jertfa adusă pe altarul domnului, fie bine primită și răsplătită. Pădurani, 17/30 Aprilie 1904. Aurel Gruici (Gruescu), paroh.

— **Copii trăsniți.** Cum se telegrafează din Hamburg, Marți noaptea s'a descărcat asupra satului Husum o cumplită tempestă, sub durată căreia 3 fete și un băiat al învățătorului Tilia au fost trăsniți, ear a patra fetiță a fost grav rănită.

— **Ordinul turcesc al contesei Goluchowski.** Organul oficios turcesc, cum se telegrafează din Constantinopole, vestește că sultanul a conferit contesei Goluchowski născută princesa Murat marile cordon al ordinului Sefakat.

— **Sic transit gloria!** Totul se schimbă în lumea asta, totul este trecător! Vieță, fericire, bogăție, iluzie, frumsețe, amor! Ah cu un cuvânt toate, toate!... Să luăm un exemplu concret. Eată aci numai decât casul lui Rigó Jancsi. Cât de fericit era el lângă senzațional frumoasa princesă Chimay, pe care a furat-o dela bărbatul ei cu poziție atât de strălucită! A străbătut cu ea plin de fericire toată lumea, a venit apoi acasă ca să se mândrească cu tesaurul său, și ea să atragă atențiunea tuturor asupra sa. Țiganul, și încă musicant! Fălos și lăuduros fost-a doar tot-deuna, mai ales dacă e de cei ungurești. Cu câtă invidie privea ori-cine la simplul faraon de bandă, care cu diploma sa a cucerit inima infidelă a nedemnei soții. După aceea s'au retras din năntea privilegiilor lumii, unde au trăit fericiti și numai din când în când străbătea la larg câte o veste despre nepotrivita păreche... Și eată că acum deodată a apus fericirea. Plicticoasa Clara Ward s'a săturat de cavalierul ei negru. Inima ei a setat după o nouă situație, nouă plăceri. Astfel părăsi și pe superbul Rigó, și a fugit cu un neapolitan (faima nu spune, dacă acesta este vr'un bandit!). Bietul Rigó poate lua acum ear diploma subțioară și să se pună în fruntea bandei dintr'un café chantant, până-ce nu va veni vr'o altă „princesă“, dacă va veni, și să o cucerească cu arta și mustățile sale. Ear Clara Ward, de două ori necredincioasă, va putea în acest timp să-și petreacă cu noul ei cavalier, până ce nu li se va uri și de acesta și va fugi cu altul. Astfel se învârtesc lucrurile în cercul vicios.

— **Invitare.** Maiatul Reuniunii meriașilor și economilor din A.-Iulia se va aranja în 17/30 Maiu a. c. (a 2-a zi de Rusali) în „Grădina Popilor“ din loc Alba-Iulia, în 10 Maiu 1904. Pentru comitet: Ioan Teculescu, președinte. Ioan Pampu, v.-președinte. Iosif Roman, cassar. Traian Novac, secretar. Nicolae Pleșa, controlor. În ceputul la 3 ora p. m. (plecare în corpore dela cassină) Prețul de intrare: de persoană 1 coroană. Venitul curat e destinat în favorul Reuniunii. Suprasolviri să primesc cu mulțumită și să vor cuita publice

— **Doamna Tolstoi se roagă.** Pe uriașul lumei pe Tolstoi după cum se știe, biserica l'a alungat din sinul ei. La anatemitat, fiind-că așa a găsit de bine aulicii ruși în excesul lor de zel sau mai bine în prostia lor. L'au numit eretic fiindcă vestea în publicitate ceea-ce trăiește și se aprinde în interiorul milioanei de Ruși; l'au anatemitat fiind-că a propovăduit lumină, fiind-că a învățat principiile lui Cristos în toată sublimitatea frumseții lor. Nimeni nu se poate mira că în Rusia se întemplă asemenea lucruri.

Pe vremea aceea presa din lumea întreagă s'a ocupat de chestia asta, și sinodul rusesc a avut ce să audă; dar puțin i-a păsat de condamnarea lumei civilizate.

De atunci s'au întemplat mari schimbări în Rusia. Rusia, puternica Rusie e oprită în nesațul ei prin Japonia galbenă. Și țarul tuturor rușilor trebuie să se împace cu ideea, că armata lui neînvinsibilă e zecuită de micii Japonezi, și flotila lui mândră e nimicită de torpilarele japoneze. Întreaga Rusie îmbracă doliu, damele din aristocrație se duc ca rivandiere ear clopotele chiamă pe credincioșii la rugă de jale... Marele pustnic însă stă liniștit în odaia lui, cu ochii sufletești vede toate grozăviile războiului, sufletul lui profetic prevede, știe ce va fi sfârșitul luptei, dar n'are ce să facă. Despre soția lui însă cetim o aeste surprinzătoare în numărul ultim din „Matin“. Cu câte-va zile înainte, soția lui Tolstoi s'a dus într-o biserică din Moscova și cu rugăciuni ferbinți implora pe Dumnezeu, să încoroneze armele ruse cu gloria victoriei. D-na Tolstoi se roagă...

N'a împedecat-o blăstemul bisericeii, ba — care dela anateminare n'a fost în biserică, — s'a convertit, văzând peirca înfricoșătoare a atâtor frați. Acest cas a făcut mare senzație în țara întreagă și mai ales în cercurile aristocratice. Toți cred că biserica îl va reprimi pe Tolstai în sinul ei.

— **Ziaristica la Romani.** Deja nainte de Christos Romanii aveau ziare. Ce-i drept aceste ziare primitive, cari pe acest timp clasic trăiau epoca lor de piatră, nu erau niscar ziare cotidiene în înțelesul modern, dar totuși erau un fel de gazetă, cari aduceau vesti despre întreg teritoriul imperiului roman. Numirea tipică a ziarului la Romani era *Acta*, ceea ce și înseamnă lucruri petrecute, întâmplări. Astfel de *Acta* erau în Roma: „Știri de zi din Oraș (Știri locale) — „*Acta diurna urbis*“; „Foaia Poporului“ — „*Acta populi*“, „Foaia orașanească“ — „*Acta urbana*“, „Întemplări“ — „*Acta*“ și „Știri de zi“ — „*Diurna*“. Istoriograful Suetoniu, care era secretarul împăratului Adrian, spune că Iuliu Cezar după-ce a fost creat consul, a dat ordin, ca ori-ce știri locale și procesele verbale ale ședințelor senatului să se divulge printr-un popor. Dispoziția asta a lui Cezar însă n'a fost prea băgată în seamă, așa că numai când îi scăpa gura pe „redactori“, ajungea ceva și la urechile poporului. Ciceron într-o epistolă către un amic al său scrie, că a primit regulat cât-va timp ziarul local „*Acta urbana*“. Ziaristica romană a luat un avânt mai interziv abia pe timpul luncării pe tron a împăratului Tiberiu. Pe acest timp de multe ori obvenia casul, că aceste ziare „apăreau“ în mai multe ediții (de 2 și de 3 ori pe zi!) Articolul de fond trata negreșit chestii politice, naționale, economice, după necesitatea împregiurărilor. La „loc prim“ se aduceau și ședințele senatului (un fel de rubrică ca de ex. „Din Dietă“). Tacit spune, că această rubrică a valorat mai mult. Într-o epistolă scrie și Pliniu, că și împăratul împărțea tot prin mediul ziarelor edictele (ordinațiuni) sale poporului; probabil să fi fost vr'un ziar împărătesc anumit, un fel de monitor oficios). Odată împăratul Traian s'a convins, că funcționarii sunt coruptibili și infideli. Prima idee ce i-a fulgerat prin minte, a fost să vestească pe toți funcționarii printr-o „ordinațiune“ publicată în „*Acta*“ că pentru corupțiune și infidelitate pedepsește aspru pe cei vinovați. O altă rubrică era destinată afacerilor juridice, sentențelor și pertractărilor de tribunal (un fel de *törvényeségi csarnok* a ziarelor maghiare și de *Gerichtshalle* a ziarelor Germane). Une ori ziarele romane „mergeau prea departe“, „abuzau“, cum am zice de libertatea de presă, așa că împărații mai puțin liberali introduceau cenzură severă. Așa de exemplu despotul Domitian a permis divulgarea numai astor fel lucruri, cari au fost comunicate de către curtea împărătească ori de către funcționarii de stat.

Contra lui Domitian se plănuia odată un atentat, care încă de timpuriu a fost descoperit. Complicii au fost — 6000 la număr — toți esecutați între chinuri grozave. Se înțelege, că ziarele au grăbit cu edițiuni de senzațiune, dar împăratul a interzis comunicarea numărului celor esecutați permițând să se scrie numai că în urma unei conspirațiuni contra cezarului *6 oameni* au fost condamnați la moarte. Se aduceau în aceste Acte și știri despre nașteri, de căsătorii de divorți. Este caracteristic pentru societatea romană din acest timp cezarian, că între cronicile zilei cele mai multe erau știri despre divorțuri. Stoicul Seneca amintește în scrierile sale, că nu apare ziar, în care să nu fie vr'o noutate despre divorț. Caracteristic pentru degenerarea societății romane este și următorul caz. Este știut că jokeu la alergările de cai erau după culoarea îmbrăcămintei împărțiti în patru grupuri: alb, roșu, vină și verde. Fie-care grup își avea partida sa. Cu ocaziunea unei astfel de alergări de cai a adus un ziar următoarea noutate: Zilele astea a murit un vestit jokeu roșu. Un aderent însușit al său din partida roșilor atât de tare a fost atins de această veste că a sărit pe rugul aprins destinat pentru arderea cadavrului jokeului. — Despre ziarele apărute în Roma avem izvoare sigure numai până la timpul domniei împăratului Iulian. D'aci începând nu se mai face nici o pomenire despre nici un fel de *acta*.

— **Tutunul și organismul omenesc.**

Tutunul își are veninul dela mai multe materii, între cari prima e nicotina. Nicotina, a cărei cantitate în tutun e de 2—8%, este unul dintre cele mai puternice ve-

minuri. Două picături puse pe limba unui dobitoc mai mic pricinuesc deja moarte. La om produce grele urmări chiar o singură picătură de nicotin, iar 8 picături ar omorî chiar și un cal. O parte din nicotin trece în fum, altă parte e descompusă prin ardere. Fumul de tutun nu omoară, căci nicotina ajunge în gură în forma de vapori. Numai particulele nevăzute de nicotin vin în atingere cu pelița umedă a gurei. Dacă ar fi gura rece, nicotina ar aduce moarte omului, precum aduce moarte la dobitoacele cu sânge rece, ca șerpi, broaște, cărora suflându-le în față fum de tutun, le poți ușor omorî. Veninul tutunului nu influențează direct asupra organismului nervos, ca opiul și alcoolul, fără să lase urme la locul de intrare în organism.

— **Durere de stomac. Sgârșiri de stomac, catar greu de stomac,** la boale de stomac învechite și împotriva lipsei de apă, tit, mijloc sigur. **Purgativ sigur, inerția cronică a intestinului gros, la lipsa de scaun purgativ fără dureri,** este thea întăritoare de stomac „Centauria“ a farmacistului Kossuth.

Cutia de probă 1 cor. 20 fl.
Cutia mare . . . 2 cor. —

În contra tusei, catarului (troahnă) răgușelii, flegmei și iritațiunii gâtului este de un efect eminent, pastilele de pept „Senega.“ Prețul 1 cor. Se pot căpăta în farmacia la „Maria Fecioară“ a farmacistului Kossuth Pál, Arad, piața Boros-Béni Nr. 15.
157

Bibliografie.

A apărut și se află de vânzare în *librăria Petru Simion, Arad.* Propise pentru scris la examene. Tipar elegant și frumos litografat. Prețul 100 buc. Cor. 160. Porto — 30 fl.

A apărut: *Cartea Sănătății.* Manual de igienă pentru școalele superioare civile și preparandiale de fete, totodată servește de consilier igienic pentru femeia cultă în diferitele faze ale vieții. De Dr. Stefan Erdélyi doctor în medicină și filosofie etc. Orăștie. Prețul 3 cor.

A apărut: *Istoriografi vechi — Istoriografi noi.* Studiu critic în chestia vechei metropolii ortodoxe române de Teodor V. Păcățian. Sibiu. Tipografia Archidieceșană 1904. Prețul 2 cor.

A apărut:
Cărțile Săteanului Român, Schițe din popor de George Stoica. Editura foii populare „Răvașul“. Prețul 10 bani.

Cărțile Săteanului Român, Păcatele noastre de Petru Suciu. Editura foii populare „Răvașul“. Prețul 15 bani.

INSERTIUNI și RECLAME.

Stabiliment de Hydrotherapie.

„Wällischhof.“

Stațiune de tren și poștă Brüm — Maria — Enzersdorf, 30 min. departe de Viena.

Arangiamet modern

(pe lângă hydrotherapie completă, băi electrice, de aer de soare, massage, electrisare, gimnastică svedă etc).

Prețuri moderate

Cu prospecte și informații mai detaliate stă la dispoziție direcțiunea și medicul stabilimentului: Dr. Marius Sturza.

236

Un tânăr gr.-or. de 21 de ani, ales preot într-o comună cu poziție frumoasă, cu o avere proprie de 10—15000 fl.; dorește a face cunoștință cu o domnișoară inteligentă, din familie bună, cu ceva avere, și în etate de maximum 21 de ani.

Epistolele încât se poate provăzute cu fotografie sunt a se adresa la redacția „Tribunii“ în Arad.

Se asigură serioșitate și cea mai perfectă discrețiune.

216 3—5

Întreprindere de mare însemnătate.

De sigur abia este acum om în Arad, care să nu se bucure de frumoasa întreprindere, cu care comerciantul *Fischer Simon* a câștigat sprijinul publicului celui mai distins. Depositul de ștofe bogat al lui Fischer este o instituțiune ce umple un mare gol în Arad. Și altă dată s'a ivit deci când și când între margini mai înguste atare nisuiță pentru a atrage atențiunea publicului elegant și în chestii de modă prea delicat, dar aceste nisuițe n'au fost capabile de un rezultat favorabil în privința asta pe nici un moment. Cât de mare progres înseamnă în privința asta prăvălia modernă de ștofe a lui *Fischer Simon*! Aici în adevăr se află ștofele cele mai fine și cele mai la modă, și că cât de mult corespunde asta realității dovedește faptul. că clienții lui Fischer cearcă prăvălia în urma recomandățiunii. Este adevăr încontestabil, că prăvălia strălucită din edificiul otelului central face impresie nespusă asupra publicului, de a cărui încredere Fischer Simon în adevăr a binemeritat în măsură inexprimabilă.

233

Vindecarea deplină a boalelor secrete.

Să nu pregete nime într-o chestiune atât de gîngășă a se prezenta odată în persoană pentru că cu ajutorul instrumentelor speciale aduse din străinătate poți afla punctul local, cauza, răspîndirea și starea boalei, ori cât de adînc ar fi boala înrădăcinată în organism. Pe baza acestei examinări poți cu singuranță afla și calea pe care au ajuns la vindecarea răului, ceea ce fiecare o poate face acasă fără de a-și împiedeca ocupațiunile. Dacă cineva nu poate veni în persoană, atunci să-și descrie boala cu deamăruntul și după ce va fi examinată va primi deslușirile de lipsă și leacurile trebuincioase pe lângă ținerea în cel mai mare secret. În scrisoare pune marcă de răspuns. După încheierea curei, scrisorile se ard sau la cerere espresă se retrimite.

Un astfel de lecutor și curățător e institutul special al drului *Palócz*, medic de spital (Budapesta VII Kerepesi-ut 10) unde cu bunăvoință și conștiințioșitate capătă ori-cine (bărbat sau femeie) deslușiri asupra vieții sexuale unde i se curăță sângele bolnav, nervii i se întăresc, trupul întreg se eliberează de boală și sufletul de chinuri.

Fără conturbarea ocupațiunilor zilnice dr. *Palócz* vindecă de ani de zile cu siguranță, repede și din fundament cu metoda sa proprie de vindecare și casurile cele mai neglijate, boalele de boșică, de țevă, de testicule, de șira spinării, de nervi, urmările onaniei și ale sifilisului, poala albă, boale de sânge, de piele și toate boalele ce se țin de organele sexuale femeiești. Pentru femei e sală de așteptare și intrare separată. Consultațiunile le dă însuși dr. *Palócz* dela 10 ore în. a până la amiază.

Adresa: Dr. *Palócz* medic de spital, specialist Budapesta VII, Kerepesi-ut 10.

227

Dr. VAJDA BENO

medic-dentist.

200

Arad, Szabadság-ter, edificiul teatrului.

Pune dinți artificiali cu desăvîrșire apți pentru fîrmarea alimentelor.

Dinți singuratici 4 cor., chiar și pe rate, plombarea dinților, sensațional de efîn pe lângă garanță.

— Tragerea fără durere a dinților 2 coroane. —

La Canada (America)

poate călători ori-cine foarte ieftin, iute și ușor numai peste Rotterdam adică folosindu-se de expedițiunea lui M. G. FREUDBERG, dacă posedă biletul pe vaporul acestei societăți și are instrucțiunea pentru călătorie, ca să o poată ceti și avea pe drum. La asta se recere o arvună de câte 10 fl. pentru o persoană adultă și câte 5 fl. pentru băieți de 1—12 ani. Aceste bilete de călătorie la mine se pot căpăta foarte efîn. Vaporul circulă în fiecare săptămînă, ear călătoria durează 6 zile. La ori-ce întrebare răspundem deloc și dăm cele mai amănunte informațiuni.

Nr. 194 2—10

Adresa este următoarea:

M. G. Freudberg, expeditor autorizat Rotterdam — Olanda, 209 Leuvehaven.

4 părechi de ghețe pentru 5 coroane.

În urma cumpărării de ghețe în cantitate enormă se vînd pentru acest preț ridicul: 1 păreche de ghețe pentru bărbați și 1 păreche pentru femei din piele tare, mai departe 1 păreche de ghețe de modă pentru domni și 1 păreche pentru dame toate aceste 4 părechi la oaltă fason nou foarte elegant, frumos executat, marime după con. Aceste 4 părechi costă numai 5 cor. Comandele se efectuează prin rambursă.

Nr. 242—1

Libau A. Krakau 36.

Schimbarea se acceptază, chiar banii se returnează la casă că nu convine.

Prăvălia de fer și deosebite instrumente

Fraților Berta

(Berta-Testvérek).

Arad, Andrássy-ter 3

Telefon 386.

Telefon 386.

Deposit bogat în fer și mărfuri de metal, în diferite instrumente, în ferări pentru mobilă și edificii, cuptoare de fer de *Nadrág* și *Mending* de primul rang. Mașine (sparmert) pentru bucătăria de Olanda elegante, specialitate pentru economia de casă, dulapuri pentru ghiață.

Arme *Jerlah* și *Piper*, puște pentru vîndători. Monopol de vânzare a coaselor de oțel *Barabás Béla* și a pompelor de stropit contra peronosporei pe lângă o garanță de 10 ani.

Instrumente de vierit etc.

Foarfece engleze *Solingene* veritabile, peneluri și briciuri.

Deposit exclusiv „AHOI“.

Comandele din provincie se efectuează pentru prețurile ieftine de zi. Nr. 22 2—50

100 bucăți

de

Propise de școală

cunoscută peste tot locul, costă una coroană pe lângă trimiterea anticipativă a prețului plus porto poștal de 30 fileri expedițiunea se face franco sub legătură în blocuri tai pentru a fi scutite contra frîngerei: De la 100—750 bucăți francarea se face pentru 72 fileri. Cu rambursă spesele de expedițiune sunt cu mult mai mari.

Biuroul de administrațiune al lui

Ingusz I és Fla.

Arad

207

Bani!

**prinderea pentru exoperarea de credit fonciar exoperează în
timpul cel mai scurt**

Imprumuturi

pe lângă condițiunile cele mai culante pe seama

Funcționarilor

comitatensi, orășenesti și de tren, profesorilor, oficerilor, și ori-cărui pensionat fost în
se acorda împrumutul cel mai mare posibil pe lângă amortisațiune de 10, 12, 15 și
20 ani cu 7% fără cambiu, ci numai pe obligațiune.

241

Conspect

despre împrumuturile cari se pot da:

funcționarilor cu salar de 1800 coroane pot căpăta circa 1500 coroane.

"	"	"	"	2000	"	"	"	"	3000	"
"	"	"	"	2200	"	"	"	"	4000	"
"	"	"	"	2400	"	"	"	"	6000	"
"	"	"	"	2600	"	"	"	"	6500	"
"	"	"	"	2800	"	"	"	"	6800	"
"	"	"	"	3000	"	"	"	"	7000	"
"	"	"	"	4000	"	"	"	"	10000	"
"	"	"	"	5000	"	"	"	"	12000	"
"	"	"	"	6000	"	"	"	"	14000	"

de recercare este a se scrie apriat: condițiunea (starea), salarul și anii impliniți în serviciu. Astfel de împru-
turi se liquidează în 14—20 zile. — De asemenea se liquidează pe seama clienților demni de credit
împrumuturi dela 500 cor. până la cel mai mare

Imprumut de cambiu

pe lângă amortizație dela 1—5 ani, ori pe lângă replatire lunară ori trimestrală.

împrumuturi ipotecare până la 60—70% a valorii cu 3½ și 4% pe moșii și case mai mari de
provincie. La epistolele de recercare e a se aclude conspect despre venitul dela chirii și extrasul de pe cartea
funduală (la case); coala catastrală și extrasul cărții funduare (la moșii).

cere de împrumut dau deslușirile necesare gratuit. La recercări epistolare este a se aclude și timbru pentru răspuns.

Adresa:

CZIGLER SÁNDOR

Intreprindere de exoperare de împrumuturi fonciare.

— BUDAPESTA, VIII, Rákóczi-utca 2. szám. —

Membrul „Federațiunii regnicolare a exoperatorilor de bani și imobile.

— FIRMA IMPROTOCOLATA. —

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că în urma unei înțelegeri amicale m'am despărțit de companionul și am luat cunoscuta prăvălie de modă care este de 112 ani pe piața Aradului și sub firma

Urmasul lui Probst Károly & Comp.

o conduce mai departe

LÁZÁR

EMIL

Schimbarea aceasta a firmei înseamnă începutul unui nou și modern spirit, care va străbate conducerea și activitatea firmei mele. Vechiu numai ceva rămâne: silință neobosită pentru satisfacerea credincioasă a on. public. R în trei secole a servit cu cinste și îngrijire interesele on. public și silințele mele asemenea tot spre aceasta tin mai principală datorie ce mi-o impun este că marfa mea să țină pas cu timpul și cu cerințele modei schimbătoare. parte ca să-mi fie aceasta posibilă, pe de altă parte să-mi pot câștiga teritoriul necesar pentru prefacerea prăvăliei

articolele ingrămadite le vînd pe prețuri foarte reduse

După ce desființez cu totul magazinul de covoare

și nu mă mai ocup cu vinderea covoarelor aflătoare în magazin, le desfac pe prețuri extraordinar de ieftine.

Desfac apoi secția de confecțiuni

asa că cele aflătoare în magazin mantale, gulere și alte îmbrăcăminte de dame vin în vânzare cu prețuri mult mai reduse oferindu-se astfel cu bun prilej pentru a se prevedea fiecare.

POSTAVURI ȘI MATASURI ÎN PARTE DEMODATE

pentru a căror soliditate și durabilitate garantează calitatea lor, se vînd pe prețul de fabrică.

Din ambele articole asortiment bogat.

Pe prețuri nespuse de reduse se mai vînd

albituri confecționate, serviciu de masă, perdele de lână brodate, linteol de masă și pat, creton, batist, zephir, delen, plaiduri, etc.

Când atrag atenția on. public asupra firmei mele, rog să binevoiți a mă distinge și pe mai departe cu bunăvoință provocându-mă la trecutul de 112 ani, în care restimp firma mea a profesat totdeauna principii solide și oneste, de care s'a și ținut.

Cu Geosebită stimă:

Urmasul lui **PROBST KÁROLY & COMP.**

LÁZÁR EMIL